

1

Όταν πήγα στο γυμνάσιο οι δάσκαλοι έγιναν καθηγητές, κι εγώ από Αλέκος έγινα Παπαδάκης, μα όλοι συνέχισαν να με φωνάζουν φλώρο. Δε μ' άρεσε και πολύ, καθόλου βασικά δε μ' άρεσε, οποιαδήποτε άλλη βρισιά καλύτερη μου φαινόταν, την προτιμούσα. Όπως τότε μ' εκείνο το αγόρι που συναντούσα στο δρόμο. Ήμουν πρωτάκι και τον πετύχαινα στην ίδια διασταύρωση κάτι βδομάδες που ήμουν πρωινός, αυτός μου έριχνε ένα χρόνο και πήγαινε σε άλλο σχολείο. Τότε δεν τον ήξερα, μα σιγά σιγά τον έμαθα και με έμαθε κι έτσι άρχισα να τον χαιρετάω, μια, δυο, τρεις, ε, στο τέλος μου είπε κι αυτός γεια και μετά έγινε συνήθεια. Και στο γεια προστέθηκαν παρατσούκλια, στο δικό του γεια δηλαδή. Όχι πως έβαλε τη φαντασία του να δουλέψει, όλοι έτσι με ανεβοκατέβαζαν, φλώρο. Απλώς αυτός το άλλαζε πού και πού και με φώναζε και σπόρο.

Τώρα για τους περισσότερους, μάλλον και για κείνον, τι φλώρος τι σπόρος, το ίδιο κάνει, όμως για μένα είχε διαφορά, κι όποτε με έλεγε σπόρο εγώ χαιρόμουν, χαιρόμουν κανονικά μιλάμε, αφού κάθε φορά που τον έβλεπα μετά

το καθιερωμένο «γεια», «γεια σου σπότε», σκεφτόμουν να του ζητήσω να με φωνάζει μόνο έτσι. Κι ίσως να έβρισκα το θάρρος και να το έκανα, αλλά μετά από κανένα μήνα εξαφανίστηκε, ίσως άλλαξε διαδρομή για να με αποφύγει, είπα τότε. Δε θα ήταν πρώτη φορά· από το δημοτικό με είχαν ξεκάνει από φίλο διάφοροι, κι έτσι είχα μάθει από νωρίς να μη φλυαρώ για οτιδήποτε έφερνε χασμουρητά, όπως πόσα βιβλία πουλούσε η μάνα μου, πόσα σπίτια είχαμε και πόσα εκατομμύρια δραχμές χρέωνε ο πατέρας μου για τα διαμερίσματα από τις οικοδομές που έχτιζε. Μόνο στους πολύ κοντινούς φίλους μου μιλούσα. Στο Μάριο δηλαδή.

Βέβαια το παιδί στη διασταύρωση δεν είχε ακούσει τίποτα απ' όλ' αυτά, αλλά και πάλι, το να με αποφύγει δε θα ήταν έκπληξη. Τρία χρόνια μετά, μου είπε πως είχε χαλάσει το Λάντα της μάνας του και γι' αυτό πήγαινε με τα πόδια, και πως μου πρωτομίλησε επειδή ήταν χαρούμενος που είχε κερδίσει στην μπάλα με την ομάδα του. Τρία χρόνια μετά, έγινε ένας από τους λόγους που γράφω στο τετράδιο αυτό.

Δεν τον ρώτησα ποτέ, μα τώρα που το σκέφτομαι, ίσως να είχε καταλάβει πως με πείραζε η λέξη φλώρος, γιατί στο τέλος το είχε ψιλοκόψει. Ίσως το έδειχνα, ίσως κατέβαζα τα μούτρα στο πεζοδρόμιο άθελά μου. Και πώς να μην τα κατέβαζα δηλαδή. Εδώ τώρα, μετά απ' όσα έχω κάνει, κι ακόμα ούτε που θέλω να τη γράφω τη λέξη.

Φλώρες.

Δεν μπορώ να τη βλέπω, θέλω να γράψω κάτι άλλο, ας πούμε πως μερικά παιδιά με πείραζαν αλλά έτσι, στο αόριστο. Όμως αφού η κυρα-Τούλα με τσάκωσε να χαζεύω το κενό στον ακάλυπτο και με ρώτησε αν μου αρέσει τόσο

πολύ το μπαλκόνι και γι' αυτό βγαίνω κάθε λίγο και λιγάκι, εμποδίζοντάς με έτσι να κάνω αυτό που σκεφτόμουν, δεν έχω άλλη λύση από το να προσπαθήσω να πω την αλήθεια. Όχι γιατί πρέπει ή γιατί το χρωστάω σε κανέναν. Απλώς γιατί έχω ανακαλύψει πως όταν γράφω κάτι στο χαρτί, αυτό φεύγει από μέσα μου.

Είναι κάτι σαν την ομοιοπαθητική. Πώς το είχε πει η μάνα μου; Ήμουν μικρός και δεν το είχα πολυκαταλάβει, αλλά θυμάμαι πως πάει κάπως έτσι: Άμα σε πονάει το ύ-λο, ας πούμε, το ζουπάς με το δάχτυλο κι εκείνο πονάει περισσότερο, αλλά επειδή πονάει περισσότερο γιατρεύεται ή κάτι τέτοιο. Όχι πως έχω γιατρευτεί από κανέναν πονό-δοντο έτσι, κι ούτε ξέρω πού πιάνει η ομοιοπαθητική, αλλά εκεί που πιάνει, ε, κάπως έτσι δουλεύει.

Η μάνα μου θα το εξηγούσε καλύτερα. Ξέρει πολλά κι έχει γράψει κάμποσα βιβλία που τα έχει διαβάσει ένα σωρό κόσμος, τουλάχιστον εδώ, γιατί όλη την ώρα μου λένε πό-σο σπουδαία συγγραφέας είναι. Ως και του φίλου μου του Μάριου του άρεσαν, κι απορώ, αυτός βαριέται να ξεφυλ-λίσει ένα περιοδικό αυτοκινήτου. Εδώ μέχρι κι εγώ μερικά-τα παράτησα, ειδικά κάτι ιστορίες με ζευγάρια που τρα-βολογιούνται από τη μια εποχή στην άλλη σε πολέμους, επαναστάσεις και καταστροφές.

Άσε πάλι τη μανία της με τις παρομοιώσεις. Δέντρα, ζώα, ποτάμια, οτιδήποτε έχει να κάνει με τη φύση –μαλ-λιά σαν βάτα, κηλιδωμένο δέρμα σαν αρρωστημένα φύλ-λα, πρόσωπο άκαμπτο σαν φλούδα πεύκου, ρυτίδες σαν γραμμές οργωμένου χωραφιού, ρεύμα σαν αερικό, δέντρο πελεκημένο από τσεκουριά, και η αγαπημένη της, φυσικά, που την πετάει σε κάθε ιστορία της κάπου στο τέλος, ο ου-

ροβόρος όφης. Τέλος πάντων, άμα εξαιρέσεις κάτι τέτοια, τα βιβλία της τρώγονται.

Ίσως και να είναι λίγο καλύτερα από το να τρώγονται. Πάρε για παράδειγμα εκείνο το μυθιστόρημα με το κορίτσι που ταξίδευε πίσω στο χρόνο για να διορθώσει τα λάθη της και που στο τέλος πάει και ακυρώνει τη γέννησή της για ν' αποφύγει τα βασανιστήρια του πατέρα της. Ε, λοιπόν, τώρα που το σκέφτομαι, εκείνο το βιβλίο είναι το αγαπημένο μου απ' όλα όσα έχω διαβάσει στη ζωή μου, και δεν το γράφω αυτό για να συγκινηθεί η μάνα μου δηλαδή, το γράφω επειδή είναι αλήθεια. Εξάλλου τούτες τις σελίδες μάλλον θα τις σκίσω.

Αφαιρέθηκα πάλι. Έχω μπουχτίσει να το ακούω αυτό, έχω κοινομήσει και κάνα δυο φάπες με την αφηρημάδα μου –από συμμαθητές, όχι καθηγητές, τι συμμαθητές δηλαδή, από το Βαγγέλη. Τέλος πάντων. Πώς το είχε πει η μάνα μου; Όχι την ομοιοπαθητική, είχε βρει μια άλλη λέξη γι' αυτό που σου κάνει το γράψιμο, εξιλέωση νομίζω. Ότι όσα γράφεις φεύγουν από μέσα σου κι αδειάζεις και μετά δε χρειάζεται να κλαις στο μαξιλάρι σου με τις ώρες και να πρέπει μετά να το αναποδογυρίσεις για να κοιμηθείς.

Ομοιοπαθητική ή εξιλέωση, εγώ αυτό που έχω μάθει είναι πως για να δουλέψει πρέπει να είναι αλήθεια, αλλιώς τζίφος. Το έχω πάθει αυτό. Στη δευτέρα γυμνασίου είχα τσατίσει ένα φιλόλογο επειδή είχα γράψει στην έκθεση ότι για το χάλι της χώρας φταίνε οι δημόσιοι υπάλληλοι. Στο επόμενο μάθημα λοιπόν ο καθηγητής διάβασε ένα μέρος του γραπτού μου στην τάξη, μάλλον η σωστή λέξη είναι απήγγειλε, γιατί τόνιζε κάθε λέξη λες κι ήταν κανένας πο-
λιτικός κι από στιγμή σε στιγμή θα ανέμιζε τις παλάμες

και θα ξεφώνιζε: Λαέ της Ελλάδος! Τα παιδιά στην αρχή κοιτιόντουσαν μεταξύ τους, μάλλον δίχως να ξέρουν τι περιμένει να κάνουν. Του φίλου μου του Μάριου του ξέφυγε ένα γελάκι, μα ο φιλόλογος δεν του έκανε παρατήρηση, έτσι μετά από λίγο όλα τα παιδιά ξεκαρδίζονταν. Στο τέλος με ρώτησε από ποιο λυσάρι είχα παπαγαλίσει όσα έγραψα και πώς ήξερα τι θα γινόταν αν δεν υπήρχαν τόσοι δημόσιοι υπάλληλοι.

Εγώ δεν τα είχα παπαγαλίσει από λυσάρι, απλώς άκουγα κάτι τέτοια από τον πατέρα μου, που ήταν εργολάβος και κάθε τόσο γυρνούσε το βράδυ έξω φρενών κι έβριζε τους δημόσιους υπάλληλους όσο έβλεπε ειδήσεις. Όμως προτίμησα να μην το πω αυτό, δεν ήμουν τόσο χαζός, και ήξερα πώς θα το έπαιρνε ο φιλόλογος.

Μετά το μάθημα επέστρεψα σπίτι με κατεβασμένα μούτρα και το μεσημέρι δεν ήθελα να φάω ούτε μπουκιά –έφταιγε λίγο κι η μάνα μου που είχε μαγειρέψει φακές, τις σιχαίνομαι τις φακές, αλλά δε γίνεται να τρώω κάθε μέρα χοιρινό φιλέτο με ρύζι που είναι το αγαπημένο μου. Ο πατέρας μου έλεπε στη δουλειά, τότε σήκωνε μια θεόρατη οικοδομή, εκείνη απέναντι από την πλατεία στο δημαρχείο, που όταν τελικά ξεπούλησε τα διαμερίσματα αγόρασε την αγαπημένη του Μερσεντές. Όμως η μάνα μου κατάλαβε πως δεν έφταιγαν μόνο οι φακές και μ' έβαλε να της πω τι συνέβη.

Στην αρχή εγώ δίσταζα, ήξερα ότι διαφωνούσε με τον πατέρα μου για τους δημόσιους υπάλληλους, έλεγε πως υπάρχουν εξαιρέσεις, σαν το επάγγελμα του δασκάλου, ας πούμε, που δεν είναι απλά δουλειά αλλά λειτούργημα, αυτό ακριβώς είπε, λειτούργημα, και τέτοια επαγγέλματα δεν τα κάνει ο άνθρωπος μόνο για το χρήμα και πως υπάρχει

και το καθήκον, και άλλα τέτοια. Τότε ο πατέρας μου της απαντούσε ότι για το λειτούργημα και το καθήκον κανένας δεν ξεκουνιέται από το κρεβάτι του χαράματα. Εγώ δεν ήμουν σίγουρος ποιος από τους δυο είχε δίκιο, μα είχα προτιμήσει να πάρω το μέρος του πατέρα μου στην έκθεση επειδή ταίριαζε περισσότερο με το θέμα κι ίσως και γιατί δε θα 'θελα να γίνω δημόσιος υπάλληλος για το καθήκον ή το λειτούργημα ή ξέρω γω τι άλλο.

Τα ξεφούρνισα όλα στη μάνα μου και την είδα να κάνει μια γκριμάτσα, αλλά δε με κατσάδιασε, διότι τότε δε με κατσάδιαζε η μάνα μου. Τηλεφώνησε, όμως, στο σπίτι του φιλόλογου –είχε το θάρρος, τον ήξερε και την ήξεραν, όλους τους ήξερε κι όλοι την ήξεραν.

Την κρυφάκουσα να του λέει κάτι για τις μεθόδους διαπαιδαγώγησης που εφαρμόζε, να τον ρωτάει αν θεωρούσε τον εαυτό του πρότυπο διδασκάλου και πού αποσκοπούσε ο δημόσιος εξευτελισμός του γιου της –όχι και εξευτελισμός, ρε μαμά, ήθελα να πω, μα συγκρατήθηκα. Είπε κι άλλα, με απόλυτη ηρεμία, η μάνα μου τα πάντα τα έλεγε με απόλυτη ηρεμία τότε.

Την επόμενη μέρα ο φιλόλογος δε μου μίλησε και μου φάνηκε σαν να προσπαθούσε να παραστήσει ότι δε συνέβη τίποτε. Πώς είναι όταν περνάς μπροστά από μια αυλή και μέσα ξέρεις πως έχει ένα μαντρόσκυλο που έτσι και σε μυριστεί θα λυσσάξει κι εσύ σφίγγεσαι για να μην τρομάξεις; Κάπως έτσι σφιγγόταν κι ο καθηγητής. Πάντως εμένα δε με βοήθησε καθόλου το τηλεφώνημα· θα προτιμούσα χίλιες φορές να τον είχα ταπώσει εγώ. Όμως τίποτα δε μου είχε έρθει όταν με είχε ρωτήσει. Ήταν παράξενο, αλλά ποτέ δεν έβρισκα τη σωστή απάντηση στην κατάλληλη στιγμή.

Τέλος πάντων, μετά γύρισα σπίτι και τα έγραψα σ' ένα τετράδιο. Κι έβαλα εμένα να τα ψέλνω στο φιλόλογο και τα παιδιά να χαχανίζουν. Εκείνον να τσατίζεται και να μου λέει να περάσω έξω και να τσακιστώ να πάω στο γυμνασιάρχη για αναίδεια. Και το γυμνασιάρχη –τον μπαμπά του Μάριου δηλαδή– τον έβαλα να μου ρίχνει αποβολή κι εμένα να γυρνάω σπίτι σωστός επαναστάτης. Όμως αφού σκαρφίστηκα τούτη την ιστορία κι έπεσα για ύπνο, την περηφάνια των επινοημένων κατορθωμάτων μου άρχισε να σιγοτρώει το σαράκι της πραγματικότητας (αγαπημένη φράση της μάνας μου, ολόκληρη), η απαγγελία του καθηγητή, η ερώτησή του και η εικόνα του εαυτού μου να διαβάζει για χιλιοστή φορά τα χαρακωμένα γράμματα στο πράσινο θρανίο μου, όσο οι συμμαθητές μου γελούσαν. Δεν έκλαψα εκείνο το βράδυ, σηκώθηκα όμως και ξανάβγαλα το τετράδιο από την κρυψώνα που είχα βρει στο κενό κάτω από τα συρτάρια του γραφείου μου, εκεί που είχα κρύψει και κάτι τσόντες που είχα μαζέψει από τα δασάκια με το φίλο μου το Μάριο. Έβγαλα λοιπόν το τετράδιο, έσκισα τη σελίδα, την τσαλάκωσα, την πέταξα και κάθισα και τα ξανάγραψα από την αρχή, όπως έγιναν. Κι έγραψα κι άλλα, όχι αληθινά γεγονότα, αλλά πράγματα που θα ήθελα να κάνω, όπως ας πούμε να βγω στο μπαλκόνι, ν' ανέβω στο πεζούλι, να σκαρφαλώσω έξω από τα κάγκελα και να φουντάρω στον ακάλυπτο. Αυτά τα τελευταία τα έγραψα σε ξεχωριστό φύλλο, που μετά το έσκισα –η κρυψώνα μου ήταν μυστική, αλλά ποτέ δεν ξέρεις, και δεν μπορούσα να ρισκάρω να πέσει κατά λάθος στα χέρια της μάνας μου. Γιατί της μάνας μου δεν της άρεσαν κάτι τέτοια. Την είχα ρωτήσει κάμποσες φορές μικρός για-

τί είναι αμαρτία η αυτοκτονία, και πάντα μου γύριζε την κουβέντα στο γιατί ρωτάω, αντί να μου απαντάει στα ίσια. Μετά το ξανασκέφτηκα και τα έσκισα όλα, ακόμα και την αληθινή ιστορία με τον καθηγητή, έτσι κι αλλιώς βλακείες μου έμοιαζαν. Όμως όταν πλάγιασα, κοιμήθηκα με τη μία. Είχε πάει κι αργά, αλλά εγώ ήξερα πως το γράψιμο με είχε βοηθήσει.

Την επόμενη δεν μπορούσα να σηκωθώ, κι η μάνα μου με κανάκευε γιατί νόμιζε πως όλο το βράδυ στριφογύριζα στα σκεπάσματά μου για τα καμώματα του φιλόλογου. Λοιπόν εγώ μπορεί να μη στριφογύριζα για τα καμώματά του, όχι ακριβώς δηλαδή, αλλά είχα μάθει εκείνο το βράδυ πως αν δε γράφεις την αλήθεια, τότε δε γίνεται δουλειά· είναι περίεργο, λες και το χρωστάς στον εαυτό σου να πεις την αλήθεια.

Κάτι μήνες μετά, μου κατέβηκε κι η ιδέα του καταλόγου. Να κάτσω και να γράψω δηλαδή μία μία τις ξεφτίλες μου σ' ένα τετράδιο. Και το έκανα, κατέγραψα τα πάντα—ένα μήνα μου πήρε, μιλάμε—, τίποτα δεν ξέχασα, κι αυτό γιατί ήταν σαν να τα είχα ήδη σ' έναν κατάλογο στο μυαλό μου. Κι η αλήθεια είναι πως ο κατάλογος έκανε τη ζωή λίγο καλύτερη, το σφίξιμο στο στομάχι, όποτε θυμόμουν κάτι, λίγο πιο αδύναμο, γιατί έλεγα στον εαυτό μου: Όχι τώρα, μη στεναχωρηθείς τώρα· το βράδυ, μόλις πέσεις στο κρεβάτι. Επέστρεφα μετά σπίτι και λίγο το διάβασμα, λίγο η τηλεόραση, συχνά τα ξεχνούσα όλα. Άλλες φορές πάλι τα θυμόμουν—ειδικά όταν είχα προσθέσει νέα σελίδα στον κατάλογο— και τότε ξεσπούσα και δώσ' του πάλι να βρέχω το μαξιλάρι, όμως ακόμα κι έτσι το κλάμα μου δεν κρατούσε πολύ.

Ένα τέτοιο βράδυ, που η μάνα μου με πλάτευε, τι έχω και τι έχω, την ξαναρώτησα για την αυτοκτονία· όχι γιατί ήταν αμαρτία, αλλά τι θα έκανε, ας πούμε, αν κρεμιόμουν. Δεν είπα αν πηδούσα από το μπαλκόνι για να μην της δείξω τον τρόπο που είχα βρει. Η μάνα μου κάθισε στα γόνατα για να φέρει το πρόσωπό της στο ίδιο ύψος με το δικό μου, που ακουμπούσε στο μαξιλάρι. Ήταν χειμώνας κι είχα κουκουλωθεί. Κι έτσι καθισμένη στα γόνατα, μου είπε ότι ήξερε πως δε θ' αυτοκτονούσα γιατί η αυτοκτονία ήταν η εύκολη λύση, ο γρήγορος δρόμος, πως η ζωή ήταν μια μάχη και δε θα έπρεπε να το βάζω κάτω με την παραμικρή ήττα. Τα λόγια της έβγαιναν με το ζόρι και μου θύμιζε εμένα όταν με τσάκωναν να έχω αφαιρεθεί στο μάθημα της ιστορίας και με έβαζαν να το πω, κι επειδή ποτέ δεν το είχα παπαγαλίσει αρκετά καλά δεν έβρισκα τις σωστές λέξεις κι έτσι τα έκανα λίγο σαλάτα. Όμως τα λόγια της με επηρέασαν· δε μου άρεσαν, μα κατάλαβα πως το να πηδήξω δεν είναι κάτι το ηρωικό και το γενναίο, αλλά κάτι εύκολο. Φλώρικο. Κι έτσι κατέληγα να γράφω την αλήθεια στον κατάλογο και να εξιλεώνομαι μ' αυτήν, μέχρι που μια μέρα είδα την καθαρίστρια να διαβάζει ένα τετράδιό μου, ευτυχώς όχι τον κατάλογο –αυτόν τον είχε ακουμπήσει στο γραφείο, μάλλον για μετά. Ήταν δικό μου λάθος, τον είχα ξεχάσει έξω από την κρυψώνα του. Δικό μου ξεδικό μου, έγινα έξω φρενών κι άρχισα να ουρλιάζω και να κλαίω, και την είδα που φοβήθηκε κι ήταν ίσως η μόνη φορά που είδα κάποιον να φοβάται με την πάρτη μου. Το ίδιο βράδυ έσκισα τον κατάλογο, έτσι κι αλλιώς την είχε κάνει τη δουλειά του. Συνέχισα, φυσικά, να προσθέτω κεφάλαια, σε σκόρπια τετράδια όμως, κι όταν αυτά κατέληγαν στο να

πηδήξω από το μπαλκόνι, έσκιζα τις κόλλες. Συχνά έσκιζα τις κόλλες έτσι κι αλλιώς. Τον ίδιο τον κατάλογο τον κράτησα στο μυαλό μου και τον βάφτισα «Ο κατάλογος των εξευτελισμών».

Κάπως έτσι και τώρα, θα γράψω την αλήθεια για τελευταία φορά και μετά θα κόψω τις σελίδες και θα κρύψω το τετράδιο πίσω στην κρυψώνα κάτω από τα συρτάρια του γραφείου, εκεί που όταν μου κόλλησε αυτή η συνήθεια με τα γραψίματα έκρυβα τις τσόντες –τώρα πια δεν τις φυλάω εκεί, τις βάζω πίσω από ένα πλακάκι στο μπάνιο, καθώς έχω ανακαλύψει σε τι χρησιμεύουν και τι εννοούσε ο Μάριος τόσο καιρό που με ζάλιζε ν' αρχίσω να τον παίζω. Κι έχω να βγάλω πολλά από μέσα μου: πώς από φλώρος στο γυμνάσιο κατέληξα στην πρώτη λυκείου να βάλω το Φοίβο να κάτσει πάνω στα κάτουρά του, πώς ξάπλωσα το Γιώργο με μια κλοτσιά, γιατί ομολόγησα στους αστυνομικούς ότι είχα βιάσει την Ευγενία, και πώς τελικά έγινα η αιτία του θανάτου δύο παιδιών. Θα ακούγονται υπερβολικά, σαν τις ιστορίες που άρεσε στον Ροκ να διαδίδονται γι' αυτόν, κι ο κόσμος θα λέει πως πήρα τον κακό δρόμο τη μέρα που κάθισα στο ίδιο θρανίο μαζί του, τότε στην πρώτη λυκείου, σ' ένα διαγώνισμα στα αρχαία. Κι ίσως να είναι αλήθεια, τότε να πήρα τον κακό δρόμο· όμως εγώ πιστεύω πως όλα ξεκίνησαν λίγους μήνες νωρίτερα, στην τελευταία μέρα μου στο γυμνάσιο.

2

Είχα αμφιβολίες για την ομοιοπαθητική. Δεν είχα διώξει ποτέ πόνο ζουπώντας στο ίδιο σημείο και, εκτός από το γράψιμο, δεν είχα βρει και κανένα άλλο παράδειγμα που να πιάνει. Όπως ας πούμε με το Βαγγέλη, που με τραμπούκιζε συχνά-πυκνά· άμα δούλευε η ομοιοπαθητική, με τόσες κοροϊδίες, χαστούκια, φάπες και ρεζιλέματα στο γυμνάσιο, θα έπρεπε να είχα γίνει ο Μπαντ Σπένσερ.

Το τι τράβηξα στις τρεις τάξεις δεν έχω όρεξη να το εξιστορήσω· βαριέμαι να γράφω δεύτερη φορά τον κατάλογο. Θα πάω στην τελευταία μέρα του γυμνασίου κατευθείαν, τότε που ο Βαγγέλης μου είχε υποσχεθεί πως θα με περιμένει έξω από το σχολείο κι ότι αυτή τη φορά θα με έσπαζε κανονικά στο ξύλο –μα δε μ’ ένοιαζε. Ήμουν χαρούμενος. Σε ολόκληρη την τρίτη γυμνασίου ήμουν καλύτερα, είχα φάει το γάιδαρο κι έμενε η ουρά, και τον επόμενο χρόνο θα πήγαινα λύκειο. Γιατί τα είχα υπολογίσει: Παπαδάκης εγώ, Χλωρίδης ο Βαγγέλης, και μπορεί στο γυμνάσιο να είχαμε δύο τμήματα και να ήμασταν στην ίδια τάξη αλλά στο λύκειο τα παιδιά ήταν περισσότερα και το πι δε θα

πήγαινε με το χι, ειδικά αν μετά το πι ακολουθούσε άλφα. Ήταν σίγουρο, εγώ κι ο Βαγγέλης θα καταλήγαμε σε διαφορετικά τμήματα. Κι αυτό έφτανε για να φτιάξουν όλα, για να αλλάξω. Διότι το είχα πάρει απόφαση να αλλάξω, αλλά για να το κάνω θα έπρεπε να αλλάξω και περιβάλλον, κι αν όχι όλους τους συμμαθητές, τουλάχιστον όσους θα με εμπόδιζαν. Δηλαδή το Βαγγέλη.

Παπαδοπαίδι-παπαδοπαίδι, αλλά ήταν κωλόπαιδο. Ήταν πιο κοντός από μένα, που ήμουν ψηλός και ασουλούπωτος –ατσούμπαλο με φώναζε ο Βαγγέλης–, κι ήταν και κομματάκι παχύς, με σχετικά φαρδιούς ώμους. Αν τολμούσα ν' ανοίξω το στόμα μου ίσως να έλεγα πως η κοιλιά του ήταν σαν σαμπρέλα από τρακτέρ. Το άσπρο του δέρμα μου θύμιζε κάτι Γιουγκοσλάβους τουρίστες μόλις κατέβαιναν με τα Ζάσταβα στην Ασπροβάλτα για διακοπές, ήταν φίσκα στα σπιθουράκια, στις ελιές και στις ξεκάρφωτες τρίχες, και δε μαύριζε ποτέ, μονάχα ρόδιζε σαν καύκαλο αστακού. Τη σιχαινόμουν αυτή την αυγουλίσια επιδερμίδα εξαιτίας του, κι ας ήταν κι η μάνα μου έτσι, και αναγούλιαζα με τη μυρωδιά του, ακόμα κι αν δεν ήταν βρόμικος· χίλιες φορές η παράξενη οσμή του πατέρα μου –σαν σουβλάκι και ξινίλα μαζί– όταν επέστρεφε από τα γιαπιά ιδρωμένος. Τίποτα δε συμπαθούσα πάνω στο Βαγγέλη, ούτε τα καστανά του μαλλιά ούτε τα γαλανά μάτια του. Ποντικίσια μου έμοιαζαν.

Πάλι αφαιρέθηκα. Έγραψα πως ήμουν χαρούμενος. Δεν ήταν πως δεν ανησυχούσα καθόλου μη με δείρει ο Βαγγέλης, απλώς ανησυχούσα λίγο –δεν ήταν η πρώτη φορά που με απειλούσε πως στο σχόλασμα θα με σπάσει στο ξύλο. Την πρώτη φορά είχα τρομοκρατηθεί, κι ας είχα σηκώσει τους ώμους, κι ας του είχα πει κάνε ό,τι θες. Για τη δήθεν

αδιαφορία μου κονόμησα μια καρπαζιά στο σβέρκο που έκανε ένα κλατς σαν μπαλόνι που σκάει, κι όλοι στην τάξη γέλασαν. Ήμουν ήδη συνηθισμένος στα χάχανα, δε με πολυπείραζαν, μόνο της Στέλλας το γέλιο θα με πείραζε, κι η Στέλλα όχι μόνο δε γελούσε όποτε ο Βαγγέλης με κοπανούσε, αλλά τον αγριοκοίταζε κιόλας, και μάλιστα μια φορά του είπε: Έτσι και το ξανακάνεις... Αυτό μόνο είπε, δεν ολοκλήρωσε την πρόταση και δεν έμαθα ποτέ τι εννοούσε, γιατί ο Βαγγέλης δε με ξαναχτύπησε ως την επόμενη μέρα. Νομίζω πως η Στέλλα με συμπαθεί, έστω και λίγο, σίγουρα πιο πολύ από τους περισσότερους, κι ας τα έχει με το Βαγγέλη.

Πάντως την πρώτη φορά που με απείλησε πως θα με περιμένει έξω είχα πραγματικά φοβηθεί, και μέσα στο μάθημα με έπιασε κατούρημα και ζήτησα να πάω τουαλέτα. Ο καθηγητής δεν είχε αντίρρηση, αλλά όταν σηκώθηκα κάποιος είπε κάτι και κάποιος άλλος χαχάνισε. Εγώ θα ήθελα να ήταν ο Βαγγέλης, θα ήθελα να είναι μόνο αυτός που με κοροΐδευε, αλλά ήξερα πως δεν ήταν αυτός, γιατί το γέλιο είχε ακουστεί από την άλλη μεριά της τάξης. Κι όταν γύρισα από την τουαλέτα, στο πεντάλεπτο ήθελα να ξαναπάω, μα δεν τόλμησα. Κι έτσι με το κουδούνι για το διάλειμμα έτρεξα πρώτος πρώτος να βγω, κι ο Βαγγέλης φώναξε πως όπου κι αν κρυβόμουν θα με έβρισκε μόλις σχολούσαμε. Όσπου να έρθει η έκτη και τελευταία ώρα, είχα πάει άλλες τρεις φορές τουαλέτα. Αφού η Στέλλα με ρώτησε αν είμαι καλά –μια χαρά ήμουν, ευχαριστώ. Την τελευταία ώρα το στομάχι μου γουργούριζε και τα πόδια μου χόρευαν από μόνα τους, κι ας μη σκαμπάζω από χορό. Στο κουδούνι σηκώθηκα και μάζεψα αργά το βιβλίο και το τετράδιό μου,

που ήταν και τα δυο γεμάτα μουτζούρες, σημειώσεις και ιστορίες που σκαρφιζόμουν. Τα τακτοποίησα στην τσάντα με το πάσο μου, μην τυχόν και έλεγε κανείς ότι βιαζόμουν για ν' αποφύγω το Βαγγέλη. Δεν ξέρω γιατί το έκανα αυτό, δεν ήταν επειδή δεν ήθελα να με πουν δειλό, αφού με έλεγαν ήδη. Ίσως να ήθελα να παραστήσω πως η ιστορία με το Βαγγέλη δεν ήταν δα και κάτι σημαντικό, τα χτυπήματά του θα μπορούσαν να είναι φιλικά, και ίσως πού και πού, όταν κανείς δεν έβλεπε, να τα ανταπέδιδα κι εγώ, όπως κάνουν οι κολλητοί· κι αν ακόμα δεν έπειθα κανέναν πως ήταν έτσι, ε, ας πούμε πως ήθελα να παραστήσω ότι δε θα καθόμουν και να σκάσω.

Έλα που η φούσκα μου είχε και πάλι γεμίσει. Όμως αν πήγαινα τώρα τουαλέτα θα μ' έλεγαν στα σίγουρα φλώρο, κι έτσι αποφάσισα να κρατηθώ ως το σπίτι. Με την άκρη του ματιού είδα το Βαγγέλη να φεύγει καμαρωτός καμαρωτός και να μη μου δίνει σημασία. Ήμουν σίγουρος πως το έκανε για να τον ξεχάσω, θα μου την είχε στημένη αργότερα. Βγήκα λοιπόν από την τάξη σαν να μην έτρεχε τίποτα και κατέβηκα τη φαρδιά μαρμάρινη σκάλα με τα λιωμένα στη μέση σκαλιά, παριστάνοντας τον βαριεστημένο, περίπου όπως ο φιλόλογος που του τα είχε ψάλει η μάνα μου. Περπατούσα αργά, τα παιδιά με προσπερνούσαν –ωραία, το ήθελα αυτό, ήθελα να εξαφανιστούν όλοι. Δε με πείραζε να τις μαζέψω, με πείραζε να με δει όλο το σχολείο. Δίπλα μου ήρθε ο φίλος μου ο Μάριος και με ρώτησε αν είμαι έτσι επειδή θα μ' έσπαζε ο Βαγγέλης στο ξύλο. Έτσι ήταν ο Μάριος, ήταν πάντα πλάι σου για να σου υπενθυμίσει τα προβλήματά σου. Μπα, μωρέ, απλά βαριόμουν να διαβάσω για τ' αγγλικά.

Όμως τα πόδια μου έτρεμαν. Να χτυπήσω δεν τολμούσα κι ήξερα πως και να το επιχειρούσα, πάλι θα τις έτρωγα –κι αν θέλω να πω την αλήθεια, φαντάζομαι πως ακόμα και να κατείχα τις μαύρες ζώνες όλου του κόσμου, πάλι σαν ερχόταν η ώρα να σηκώσω το χέρι μου δε θα το σήκωνα. Ο δάσκαλος του Τάε Κβον Ντο το είχε πει στον πατέρα μου κι εγώ το είχα κρυφακούσει, δυο χρόνια πριν, στην πρώτη γυμνασίου δηλαδή.

Ήταν λίγο αφότου είχε δείξει στην τηλεόραση το *Καράτε Κιντ*, κι όλα τα παιδιά φαγώθηκαν να μάθουν να ακροβατούν στο ένα πόδι λες και τους είχαν βάλει τιμωρία. Έτσι κι ο πατέρας μου με είχε γράψει σε μια σχολή. Εγώ βέβαια δεν είχα και πολλή όρεξη να μάθω να κλοτσάω στα κουτσά, θα προτιμούσα να μου πάρει κανένα καρτ σαν κι αυτά που έβλεπα σε κάτι περιοδικά αυτοκινήτου. Όμως πίστα καρτ δεν είχε στην πόλη, κι έτσι συμβιβάστηκα με το Τάε Κβον Ντο. Στην αρχή μάλιστα είχα αναθαρρήσει –πού ξέρεις, μπορεί και να έπαυα να είμαι φλώρος. Γιατί μπορεί να ήμουν ακόμη πρώτη γυμνασίου αλλά τι ήμουν το ήξερα, φλώρος και άτολμος, το είχα μάθει νωρίς νωρίς, σ' ένα διάλειμμα στο δημοτικό, όταν με πλάκωσε στα χαστούκια η Ρούλα μπροστά σε όλη την τάξη, επειδή είχα απαντήσει σε μια ερώτηση του δασκάλου που δεν ήξερε –τάχα· η Ρούλα απλά έψαχνε λόγους για να δείρει, όπως ακριβώς κι ο Βαγγέλης–, κι εγώ είχα βάλει τα κλάματα κι έγινα ο κλαψιάρης που τον έδειρε ένα κορίτσι. Ας είχε ξυλοφορτώσει το μισό σχολείο η Ρούλα, τα θύματά της πρώτοι πρώτοι με κοροΐδευαν.

Το Καράτε λοιπόν θα μπορούσε να είναι η λύση στην αλλαγή που έψαχνα. Για την ακρίβεια δεν ήταν σχολή Κα-

ράτε, όπως με είχε διορθώσει ο Μάριος, αλλά σχολή Τάε Κβον Ντο. Ο πατέρας μου ήξερε το δάσκαλο, του είχε πουλήσει πρόσφατα ένα διαμέρισμα.

Πήγα κι εγώ την πρώτη μέρα εκεί, απόγευμα ήταν, κι ο δάσκαλος μας έβαλε να κάνουμε κάτι κινήσεις. Όλα είχαν παράξενα ονόματα, από στάσεις και χαιρετούρες, ως κλοτσιές και μπουνιές. Όσο τα κάναμε στον αέρα όλα πήγαιναν καλά, κι άρχισα να νιώθω πως ξεπερνούσα τους φόβους μου και πως δε θα ανεχόμουν κανέναν να ξανασηκώσει χέρι πάνω μου. Ο δάσκαλος μου έδινε συμβουλές: πώς να χτυπάω, πώς να έχω τον καρπό στην άμυνα και πώς να μη χορεύω ζεϊμπέκικο σαν κλοτσάω –στο τελευταίο ξεκαρδίστηκε όλη η αίθουσα, αλλά δεν παρεξηγήθηκα και χαμογέλασα.

Μέχρι που αρχίσαμε να απομνημονεύουμε ονομασίες κι εγώ άρχισα να ζορίζομαι. Το σώμα μου δεν έλεγε να προσαρμοστεί και το μυαλό μου δεν έλεγε να τα μάθει, ίσως να ήμουν άτυχος τελικά, σκεφτόμουν, ίσως να ήμουν άγαρμπος και χαζός μαζί. Ατσούμπαλος, που έλεγε ο Βαγγέλης, και αφηρημένος, που έλεγαν οι καθηγητές.

Μάταια προσπαθούσε ο δάσκαλος, εγώ τίποτα. Τη μια μου διόρθωνε τα Τσάγκι, τις κλοτσιές δηλαδή, μα ώσπου να μάθω να κλοτσάω έτρωγα μερικές από τον αντίπαλο και τα ξεχνούσα όλα. Την άλλη πήγαινε να με εμψυχώσει, κι εκεί που κάπως αγρίενα μπουρδουκλώνομουν και πάρ' τον κάτω τον Αλέκο, εμένα δηλαδή. Κάπως έτσι πήγαινε, κι εγώ είχα ήδη αρχίσει να μην πολυδιασκεδάζω και να καταλαβαίνω πως η αλλαγή από φλώρο σε νταή δε θα ήταν εύκολη υπόθεση. Μέχρι που ήρθε η ώρα των εξετάσεων για τις ζώνες. Ήταν σαν να αλλάζεις τάξη περίπου, μόνο

πιο γρήγορα. Εγώ, ας πούμε, ως καινούργιος είχα τη λευκή ζώνη και θα έδινα για να πάρω τη μισή κίτρινη που ήταν η επόμενη.

Για πρώτη φορά το υπόγειο άνοιξε τα καγκελόφραχτα παράθυρά του και δε βρομοκοπούσε ποδαρίλα. Έξω από το χώρο των ασκήσεων, στον τσιμεντένιο διάδρομο ευθεία από τις σκάλες της εισόδου, μπροστά από τα αποδυτήρια με τους μαύρους τοίχους από γυψοσανίδα, μαζεύτηκαν οι γονείς των παιδιών. Η μάνα μου δεν είχε έρθει, μου είχε ευχηθεί καλή τύχη και μου είχε πει ότι δεν έχει σημασία τίποτα απ' όλα αυτά, θαρρείς κι ήξερε κάτι η άτιμη. Ο πατέρας μου όμως είχε φορέσει τα καλά του, λες και πήγαινε στο γραφείο για να πουλήσει διαμερίσματα. Φρόντισε να μην αργήσουμε και μου υποσχέθηκε πως μετά τις εξετάσεις θα πηγαίναμε να φάμε στο τουριστικό περίπτερο, ένα εστιατόριο χτισμένο σ' ένα λόφο, δίπλα σε κάτι ερείπια από ένα παλιό φρούριο. Ήταν ωραίο μέρος, κι αν καθόσουν στα τραπεζάκια είχες θέα σε όλη την πόλη. Συνήθως πηγαίναμε με τον πατέρα μου από ένα πρατήριο Τύπου πρώτα και μου αγόραζε ένα περιοδικό με αυτοκίνητα. Μετά, ανεβαίναμε στο περίπτερο με το παλιό του αμάξι, κι εκείνος παράγγελλε γαλλικό καφέ, και μια σοκολατίνα για μένα ή χοιρινό φιλέτο με ρύζι άμα πεινούσα –το αγαπημένο μου φαγητό. Κι ενώ κουβέντιαζε με τον ιδιοκτήτη ή κανέναν γνωστό του, εγώ ξεφύλλιζα το περιοδικό και τον ρωτούσα αν είναι καλό το ένα μοντέλο ή το άλλο. Ειδικά όταν έβλεπα γερμανικές λιμουζίνες, που ήξερα πως του άρεσαν, τότε τον διέκοπτα και του έδειχνα τις σελίδες με τις φωτογραφίες.

Πάλι ξεχάστηκα. Στη σχολή Τάε Κβον Ντο βρήκαμε τους γονείς του Μάριου, που είχαν έρθει για να δουν. Ο φίλος

μου ο Μάριος δε θα έπαιρνε μέρος στις εξετάσεις γιατί είχε γραφτεί μετά από μένα, όμως είχε φορέσει τη λευκή στολή, λες κι από στιγμή σε στιγμή ο δάσκαλος θα του έλεγε, έλα τελικά κι εσύ που είσαι καλός. Ο πατέρας μου κάθισε μαζί τους κι εγώ πήγα στα αποδυτήρια να αλλάξω.

Οι εξετάσεις ξεκίνησαν κι ο δάσκαλος έβαζε τους καινούργιους σε τετράδες. Έπειτα τους έλεγε συνδυασμούς από χτυπήματα στα κορεάτικα και τα παιδιά τούς εκτελούσαν. Οι συνδυασμοί, Πούμσε τους ονόμαζαν, ήταν απλοί και δε γινόταν να μην τους θυμάσαι, κι έτσι όλοι πετύχαιναν. Και να μην τους θυμόσουν, βασικά, ο δάσκαλος έβαζε σε όλους τα ίδια Πούμσε και με την ίδια σειρά. Λίγο να έκοβε το μυαλό σου και τους μάθαινες επιτόπου, παρακολουθώντας τις τετράδες να μπαίνουν, να βαρούν τον αέρα τέσσερις πέντε φορές και να φεύγουν μέσα σε χειροκροτήματα.

Αμα δεν ήσουν αφηρημένος και άγαρμπος δηλαδή, και χαζός και φλώρος, και δεν είχε μουλιάσει το μανίκι της στολής σου από τον ιδρώτα που όλο έτρεχε στο μέτωπό σου κι όλο τον σκούπιζες με τον καρπό.

Ήρθε κι η δική μου τετράδα και στάθηκα τέρμα δεξιά, δίπλα στον τεράστιο καθρέφτη, να είμαι μακριά από θεατές και με την πλάτη στον τοίχο. Δε θυμάμαι αν είχα μάθει τη χρησιμότητα αυτής της θέσης τότε, ήθελα απλώς να μη με βλέπουν να ιδροκοπάω και να μη με ακούν να ρουφάω τη μύτη μου.

Ο δάσκαλος έδωσε το πρόσταγμα και υποκλιθήκαμε. Ακολούθησε η στάση ετοιμότητας, όπως είχαν κάνει όλοι. Μετά ο δάσκαλος είπε Μομτόνγκ Τζιρούγκι και ρίξαμε μια γροθιά στον αέρα –παιχνιδάκι. Η καρδιά μου βαρούσε ντουκ ντουκ, ντουκ ντουκ, τα πήγαινα μια χαρά και σύ-

ντομα θα τελειώναμε και θα άκουγα το χειροκρότημα και μετά θα άλλαζα, και ο Μάριος θα έβρισκε σίγουρα κάτι που δεν είχα κάνει καλά, αλλά δε θα μ' ένοιαζε γιατί θα μ' έπαιρνε ο πατέρας μου και θα πηγαίναμε στο τουριστικό περίπτερο.

Να κι η επόμενη εντολή. Όμως γιατί οι υπόλοιποι κλοτσούσαν κι εγώ έριχνα γροθιές; Ο δάσκαλος πήγε να συνηχίσει, μα μια παιδική φωνή ακούστηκε απ' έξω· μισό λεπτό, δεν έκαναν όλοι Τσάγκι και μπορεί να μην είμαι σίγουρος, μπορεί να το αρνήθηκε μετά, αλλά θαρρώ πως η φωνή ανήκε στο Μάριο. Είδα το καρύδι του δασκάλου ν' ανεβοκατεβαίνει προτού ξαναδώσει εντολή. Μπορούσα να κλέψω, να μιμηθώ τους άλλους, αλλά είχα μπερδευτεί και δεν ήμουν σίγουρος αν έκαναν οι άλλοι το λάθος ή εγώ. Τα χέρια μου κουνήθηκαν από μόνα τους, επανέλαβα τρεις γροθιές στον αέρα και τότε ένα παιδί από την τετράδα μου είπε, ναι, ναι, δάσκαλε, ο Αλέκος δεν το κάνει σωστά!

Τσιμουδιά στη σχολή. Ο δάσκαλος ξανάδωσε εντολή, μα πριν ολοκληρώσει, τα λόγια του μπλέχτηκαν μ' ένα σχόλιο από την ίδια παιδική φωνή απ' έξω: Θα δει τους άλλους και θα κλέψει. Τα παιδιά πήγαν να ξεκινήσουν, αλλά ο δάσκαλος φώναξε να το κάνω μόνο εγώ. Έλα, Αλέκο αγόρι μου, δείξ' τους. Έτσι μου είπε.

Μόνο που εγώ δεν ήμουν σίγουρος. Είχε πει τρεις μπουνιές, όπως στις προηγούμενες ομάδες, είχε πει τις κλοτσιές που εκτέλεσε η ομάδα μου, ή κάτι άλλο; Ξαφνικά το ρεύμα που εισέβαλε από τα ανοιχτά παράθυρα στο υπόγειο για να βγει από την ανοιχτή πόρτα που οδηγούσε στον ακάλυπτο είχε παγώσει, το ένιωθα να τρυπώνει στη στολή, να μου αερίζει την πλάτη και τις ιδρωμένες μασχάλες και να

μου φέρνει φτάρνισμα. Η μύτη μου είχε γεμίσει μύξες κι ήθελα να τη ρουφήξω, μα ένιωθα πως με κοιτούσαν όλοι, και μάλλον με κοιτούσαν. Ανέμισα χέρια πόδια στον αέρα, δεν καταλάβαινα ούτ' εγώ τι έκανα, μπορεί μπουνιές, μπορεί κλοτσιές, μπορεί και τα δύο. Από κάπου άκουσα ένα πνιχτό χάχανο· άραγε ήταν ο Μάριος; Ο δάσκαλος πάντως ξανάδωσε εντολή, Σεμπόν Τζιρούγκι, είπε. Και τότε το μυαλό μου καθάρισε, και κατάλαβα πως αυτή τη φορά μου έδινε την προσταγή που είχε πει σε όλες τις τετράδες, τρεις μπουνιές, να τις ρίξω και να ξεμπερδέψω. Έκανα τις κινήσεις από υποχρέωση, τα πόδια μου είχαν βαρύνει, λες και περπατούσα σε δρόμο πλημμυρισμένο κι είχαν γεμίσει τα παπούτσια μου νερό, και στην τρίτη γροθιά μπουρδουκλώθηκα. Αυτή τη φορά δε γέλασε κανείς, κι όταν ο δάσκαλος έσκυψε σε χαιρετισμό για να έρθει η επόμενη τετράδα, το χειροκρότημα των γονιών μού φάνηκε πιο χλιαρό. Βέβαια, ίσως και να έφταιγε που ήμουν μέσα στο γυμναστήριο κι εκείνοι απέξω.

Στο διάλειμμα οι αρχάριοι τέλειωσαν κι ο πατέρας μου είπε να περιμένω. Εγώ τον ακολούθησα δίχως να με πάρει χαμπάρι κι έστησα αυτί έξω από το γραφειάκι του δασκάλου. Δεν είχα ακούσει το ξεκίνημα της συζήτησης, όμως το ζουμί το έπιασα.

«Θες να του τη δώσω έτσι, Μίλτο; Εγώ του τη δίνω», έλεγε ο δάσκαλος στον πατέρα μου. «Αλλά τζάμπα τον ταλαιπωρείς. Ούτε το θέλει ούτε το μπορεί, καταλαβαίνεις; Δεν κάνει γι' αυτό. Είναι άτσαλος, άγαρμπος, πώς το λένε...»

Ήθελα να μπω μέσα και να ουρλιάξω ότι το θέλω, το θέλω και μάλιστα πολύ. Αν ήταν άλλο παιδί στη θέση μου, ο Μάριος ας πούμε, ίσως να έψαχνε να βρει εκείνον που

τον είχε ξεμπροστιάσει για να εκδικηθεί, εγώ όμως ήθελα απλώς να εξηγήσω στο δάσκαλο πόσο πολύ το ήθελα, να πάρω τη ζώνη –με την αξία μου όμως, όχι χατιρικά.

Ο πατέρας μου βγήκε από το γραφειάκι, με βρήκε να ρουφάω τη μύτη μου και με πήρε δίχως να βγάλει μιλιά. Δεν τον ρώτησα τι έγινε και γιατί φεύγαμε. Δεν ήθελα να ξέρω και δεν ήθελα να είμαι εκεί για την απονομή, ούτε να πάρω τη ζώνη και να με χειροκροτούν άδικα ήθελα ούτε να μην ακούσω τ' όνομά μου και να με ρωτούν όλοι γιατί κόπηκα. Έσφιγγα το χέρι του πατέρα μου καθώς άνοιγε δρόμο ανάμεσα στα κορμιά των γονιών, κι εκείνη την ώρα τον αγαπούσα πολύ. Τι έγινε; με ρώτησε ο Μάριος, αλλά ο πατέρας μου χαιρέτησε βιαστικά τους γονείς του και με τράβηξε έξω. Όταν βγήκαμε στο δρόμο τίναξε το χέρι μου από το δικό του απότομα, ίσως επειδή η χούφτα μου ήταν ιδρωμένη.

Η διαδρομή ως το αυτοκίνητο μου φάνηκε ατέλειωτη, μάλλον γιατί είχαν μαζευτεί όλοι οι γονείς των μικρών καρατέκα στη γειτονιά, και ο πατέρας μου είχε παρκάρει τρία τετράγωνα μακριά. Δε βγάλαμε κιχ, κι εγώ αναρωτιόμουν αν θα πηγαίναμε από το πρατήριο Τύπου για ν' αγοράσουμε περιοδικό, για να διαβάζω στο τουριστικό περίπτερο. Δεν ήμουν σίγουρος αν ήθελα να πάω ή όχι, μάλλον ήθελα, όχι για το περιοδικό και το φιλέτο ή την πάστα, αλλά γιατί ήθελα να μην είναι θυμωμένος ο πατέρας μου. Τελικά περάσαμε από το πρατήριο Τύπου, κι εκεί ο πατέρας μου αγόρασε όλες τις κυριακάτικες εφημερίδες, αγνόησε το τελευταίο τεύχος των *Τεσσάρων Τροχών*, του αγαπημένου μας περιοδικού αυτοκινήτου, οδήγησε καρφί για το σπίτι

και πέρασε την υπόλοιπη μέρα του κλεισμένος διαβάζοντας όσο δεν είχε διαβάσει ποτέ.

Την επόμενη μέρα, ο Μάριος με ρώτησε αν έμαθα ποιος ήταν ο βλάκας που με κάρφωσε. Δεν είχα ιδέα, του είπα, και τον ρώτησα αν ήταν αυτός. Όχι βέβαια, αποκρίθηκε, και μου ορκίστηκε. Κι αμέσως μετά με πληροφόρησε πως ήμουν ο μοναδικός που δεν πήρε τη ζώνη. Ο ίδιος μπορεί να σταμάτησε το Τάε Κβον Ντο μια βδομάδα μετά τις εξετάσεις, αλλά δεν παρέλειψε να μάθει πως ήμουν ο μόνος που είχε αποτύχει από τότε που ιδρύθηκε η σχολή, τρία χρόνια δηλαδή. Δεν ήταν και πολλά, σκέφτηκα, όμως ο Μάριος μου είπε πως ο δάσκαλος δεν ήξερε κανέναν ποτέ να έχει κοπεί σ' αυτή τη ζώνη. Έτσι ήταν ο φίλος μου, πάντα σου έλεγε τα νέα που δεν ήθελες να μάθεις, και σου τα έλεγε ακριβώς όπως δεν ήθελες να τα μάθεις.

Το περιστατικό στο Τάε Κβον Ντο ήταν ένα από τα κεφάλαια του καταλόγου που δεν πολυδούλεψαν ποτέ, ίσως επειδή η ξεφτίλα ήταν μπροστά στον πατέρα μου. Πάντως τότε κατάλαβα πως δε θα καταφέρω ν' αλλάξω στο γυμνάσιο. Μετά από λίγο καιρό θα γνώριζα και το Βαγγέλη, κι εκεί πια θα σιγουρευόμουν πως όχι μόνο δε θα άλλαζα, αλλά θα γινόμουν και ο περίγελος της τάξης.

Η μέρα που ο Βαγγέλης με πρωτοαπείλησε ότι θα με περιμένει έξω από το σχολείο αργούσε να έρθει. Θα προηγούνταν κοροϊδέματα, τραβήγματα του παντελονιού, δήθεν φτυσίματα, απειλές για χαστούκια, αδύναμα χαστούκια, μέτρια χαστούκια, δυνατά χαστούκια, γερές φάπες και διάφορα άλλα, όλα περασμένα στον κατάλογο.

Μα έφτασε κι αυτή η στιγμή, κι εγώ ήμουν σίγουρος πως ό,τι και να γινόταν, το χέρι μου δε θα το σήκωνα. Δεν ξέρω

γιατί, αλλά όποτε ερχόταν η ώρα να αμυνθώ ή να χτυπήσω, απλά δεν το έκανα, λες και θα εκτελούσα πάλι τα λάθος Πούμσε και θα μ' έδιωχναν από καμιά σχολή Τάε Κβον Ντο. Δεν ήταν ότι έβραζα μέσα μου, ότι τσατιζόμουν κι ότι συγκρατιόμουν, όχι, εγώ δεν ένιωθα καν θυμό ή οργή, μονάχα κάτι σαν πίκρα, κι αν είχα την επιλογή να εξαφανιστώ θα εξαφανιζόμουν. Το μόνο που ήθελα τις ώρες που τις έτρωγα, και δεν εννοώ κανένα βρομόξυλο που σε στέλνει νοσοκομείο, κάτι ξυλίες, κάτι μπάτσες, τίποτα σπρωξιές, τέτοια πράγματα, ίσα ίσα να φτιάχνει το κέφι των γύρω, το μόνο που ήθελα ήταν απλά να σταματήσει. Πώς είχε γυρίσει το χρόνο πίσω η πρωταγωνίστρια της μητέρας μου; Ε, έτσι κι εγώ, να γυρνούσα το χρόνο πίσω ήθελα και απλά να μη διασταυρωνόμουν με το Βαγγέλη.

Ήμουν λοιπόν σίγουρος πως αφού περνούσα τη σιδερένια αυλόπορτα με τα μυτερά κάγκελα θα καθόμουν άπραγος. Ούτε στα πόδια δε θα το έβαζα· δεν ξέρω γιατί, αλλά ποτέ δεν το έβαζα στα πόδια, είχα αυτή την ηλίθια θεωρία πως δεν πρέπει να το κάνεις, πως είναι κάτι πολύ εξευτελιστικό κι ίσως κάπου μέσα μου πίστευα καρτερικά στην ομοιοπαθητική, ίσως πάλι να ήταν ένας τρόπος να παρηγορώ τον εαυτό μου όταν αργότερα προσπαθούσα να κοιμηθώ, γιατί αφού θυμόμουν τον κατάλογο των εξευτελισμών κι επανέφερα όλες τις στιγμές που με πονούσαν μία προς μία, από τη Ρούλα ως την πιο πρόσφατη, ξανά και ξανά μέχρι να μαζευτούν τόσα πολλά στο μυαλό μου που να είναι έτοιμο να εκραγεί, αφού λοιπόν είχα φτάσει στο αμήν, τότε έλεγα στον εαυτό μου: Ναι, αλλά τουλάχιστον δεν το έβαλες ποτέ στα πόδια.

Δύο πράγματα λοιπόν τα ήξερα: δε θα έτρεχα και δε θα

έδερνα. Θα καθόμουν εκεί, έξω από την αυλόπορτα του σχολείου, να τις φάω για τα καλά. Γιατί ως τότε ο Βαγγέλης δε με είχε δείρει-δείρει –το δυνατότερο χτύπημά του ήταν μια φορά που προσποιήθηκε στη Στέλλα πως δε θα με βαρέσει κι εγώ χαλάρωσα, κι αυτός μου άστραψε μια ανάστροφη που με βρήκε στο ριζάφτι κι έτσουξε πολύ.

Αλλά εκείνο το πρωινό το εννοούσε. Δεν είχα καταλάβει γιατί, αλλά είχε γίνει έξω φρενών, ίσως επειδή δεν είχα ανταποκριθεί σ' ένα παιχνίδι που είχε εφεύρει πριν μπει ο καθηγητής, αυτός να σφυρίζει δηλαδή κι εγώ να χαστουκίζω τον εαυτό μου. Αρνήθηκα, και σε κάθε του σφύριγμα με χαστούκιζε όλο και πιο δυνατά. Ίσως να έφταιξε που όταν μπήκε ο καθηγητής, ο Βαγγέλης είχε σφυρίζει ήδη και δεν πρόλαβε να μου τη ρίξει, ίσως να έφταιξε που ήταν ο πρώτος που εξέτασε ο καθηγητής. Πάντως είχε εξοργιστεί, και τώρα θα με περίμενε σίγουρα απέξω, ίσως κάτω από τον τηλεφωνικό θάλαμο. Θα μ' έδερνε για ώρα, κι εγώ θα έπρεπε να φανταστώ ότι κοιτάζω τα πάντα από ψηλά. Το είχα δει αυτό σε μια ταινία.

Ήταν, λέει, κάτι φοιτητές που κατόρθωναν να βγουν από το κορμί τους και να κάνουν την ψυχή τους να αιωρείται, έτσι ώστε να βλέπουν τους εαυτούς τους από ψηλά. Βέβαια αυτοί υποτίθεται ότι πέθαιναν. Εγώ ούτε πέθαινα ούτε μπορούσα να βγω από το σώμα μου, αλλά μπορούσα να το φανταστώ. Το είχα κάνει κάμποσες φορές. Άλλοι το έλεγαν αφηρημάδα, αλλά εγώ φανταζόμουν πως άφηνα το πνεύμα μου να πετάξει κι έβλεπα τα πάντα από πάνω.

Πάλι ξέφυγα. Ήμουν ακόμα στην αυλή μαζί με το Μάριο, νομίζω. Δε με πείραζε πολύ να είναι κι ο φίλος μου μαζί. Όχι ότι θα με υπερασπιζόταν ενάντια στο Βαγγέλη

–κανείς δε με υπερασπιζόταν εκτός από τη Στέλλα–, απλώς το Μάριο δεν τον ντρεπόμουν και τόσο. Είχε εξάλλου δει τους περισσότερους από τους εξευτελισμούς μου και τους αντιμετώπιζε μάλλον ως αξιοθέατο, χωρίς να με κριτικάρει, απλώς υπενθυμίζοντάς τους όποτε τους ξεχνούσα, συχνά μπροστά σε τρίτους που δεν ήξεραν τίποτα. Το πολύ πολύ να έλεγε στο Βαγγέλη άσ’ τον ρε μαλάκα επιτέλους, κι όταν ο Βαγγέλης θα χόρταινε ο Μάριος θα συνέχιζε μαζί μου σαν να μην τρέχει τίποτα, ως το σημείο που οι δρόμοι για τα σπίτια μας χώριζαν.

Ωστόσο στην αυλή κατάλαβα πως τζάμπα ήλπιζα να με δει μόνο ο Μάριος. Τα γυμνασιόπαιδα έφευγαν, όμως είχαν πλακώσει καμιά εκατοστή λυκειόπαιδα από την απογευματινή βάρδια –τόρα για γυμναστική έρχονταν νωρίτερα, για παρέλαση, δεν είχα ιδέα. Πάντως η αυλή ήταν φίσκα και κάθε μου βήμα προς τη μισάνοιχτη αυλόπορτα με έφερνε πιο κοντά στο ρεζίλεμα.

Βγήκα. Κοίταξα δεξιά, κοίταξα αριστερά, πουθενά ο Βαγγέλης. Σκέφτηκα πως ίσως να μου την είχε στήσει σε καμιά γωνιά κοντά στο σπίτι μου και ξαφνικά ξέχασα πως ήθελα να κατουρήσω. Στα στενά ας με έδερνε, σκασίλα μου. Αρκεί να μη μας έβλεπε κανένας γνωστός, αλλά αυτό δε θα το ήθελε κι εκείνος –οι μεγάλοι πάντα χαλούν τους καβγάδες των μικρών. Έτσι πήρα το δρόμο μαζί με το Μάριο χαρούμενος, γιατί αν τις έτρωγα θα το έβλεπαν μονάχα ελάχιστα παιδιά, που περνούσαν κοντά από την πολυκατοικία που έμενα.

Αποχαιρέτησα το φίλο μου στο συνηθισμένο σημείο κι επέστρεψα σπίτι. Η χαρά μου είχε αρχίσει να φεύγει· τώρα ήθελα απλά να μην πετύχω το Βαγγέλη καθόλου, κι έτσι αγωνιούσα λίγο. Έφτασα στην εξώπορτα της πολυκατοι-

κίας, και κοιτάξα παντού. Αυτό δεν ήταν ωραίο μέρος για να τις φάω, θα μπορούσα να πετύχω τους γονείς μου εδώ. Την ώρα που προσπαθούσα να δω κάτω από τις σκιές των πεύκων στο δικό μας και στο απέναντι πεζοδρόμιο, η εξώπορτα άνοιξε κι εγώ τινάχτηκα, κοπάνησα κατά λάθος τον καθρέφτη ενός αυτοκινήτου και παραλίγο να κατουρηθώ.

Από την πολυκατοικία βγήκε η κυρα-Τούλα, η θείσα που με βρήκε τώρα, πριν λίγο, στο μπαλκόνι. Τότε χαμογέλασε, τι κάνεις αγόρι μου, χαιρετίσματα στη μαμά σου. Έφυγε προσθέτοντας μερικά ακόμα συνεχόμενα γεια σου – γεια σου – γεια σου. Μπήκα μέσα κι έκλεισα την τζαμένια πόρτα πίσω μου. Αποκλείεται να με περίμενε εδώ μέσα, είχα γλιτώσει.

Από κείνη τη μέρα ο Βαγγέλης με απείλησε κι άλλες φορές ότι θα με περιμένει με το σχόλασμα για να μου δώσει ένα μπερντάκι ξύλο. Δεν τον ειρωνεύτηκα ποτέ, δεν του είπα ποτέ, ναι, καλά, ξέρω, όπως τις άλλες φορές. Πάντα τον αντιμετώπιζα δήθεν αδιάφορα, λες κι ήταν ένα αστείο όλο αυτό μεταξύ μας κι εγώ δεν του έδινα σημασία. Κάποιες φορές ο Βαγγέλης φουρκιζόταν και με βαρούσε πιο δυνατά ή έβρισκε πιο εφευρετικούς ήχους πριν με κοπανήσει, κλάζον αυτοκινήτων, τιτιβίσματα πουλιών, το φσστ-μπόινγκ που έλεγε ένας ηθοποιός σε μια ελληνική ταινία, αλλά ποτέ μα ποτέ δε με περίμενε απέξω.

Την τελευταία μέρα στο γυμνάσιο, όμως, ίσως να έκανε μια εξαίρεση κι ίσως να σκόπευε πράγματι να με πλακώσει, μα εμένα δε μ' ένοιαζε. Ας με ξυλοφόρτωνε να ξεμπερδούμε, είχα όλο το καλοκαίρι μπροστά μου, κι η επόμενη χρονιά θα με έβρισκε στο ίδιο κτίριο, μα με νέους καθηγητές, νέους συμμαθητές, κι αν όλα πήγαιναν καλά, με το Βαγγέλη σε άλλη τάξη.